

ДАРІЯ БІДА

ДЕРЕВО-ВЕСЕЛКА

НЕ ЛИШЕ ВИСОТОЮ,
АЛЕ Й КРАСОЮ!

Усі знають, що евкаліпт – одне з найвищих дерев у світі. Австралійський інспектор Вільям Фергюсон у звіті, зробленому 1972 року згадує 150-ти метровий евкаліпт виду *Eucalyptus regnans*, який обгорів і впав під час пожежі. На жаль, сьогодні евкаліпти не виростають вище 101 метра. Але в природі евкаліпт, який може здивувати не лише висотою, але й неймовірною красою.

ПРИЗНАЙТЕСЯ, ХТО РОЗМАЛЮВАВ?

Хіба таке може бути? Такий кольоровий стовбур? Та ні, напевне, це вправлялися художники на арт-виставці чи акції „Розмалюй дерево“! Вони ж залюбки розмальовують усе, що під руки потрапить: каміння, тканину (мистецтво батика), шкіру, асфальт, скло (вітражне мистецтво). Ще й називають такі види малярства по-різному. Якщо розмальовані старовинні стіни – це фреска, розпис, стінопис; якщо графікою прикрашена сучасна стіна – це графіті; якщо за палітру обрали людське тіло – боді-арт. А якщо дерево розмальоване барвистими смугами – як це назвати?

Хочете вірте, хочете – ні, але митець, фантазії якого втілені на стовбурі цього дерева, – її Величність Природа. І не для виставки чи свята прикрашене це чудове дерево. Такі шати воно одягає кожен день. Знайомтеся – райдужний евкаліпт (*Eucalyptus deglupta*).

ДЕ ЖИВЕ?

Єдиний вид евкалипта у Північній півкулі, райдужний евкалипт – величезне вічнозелене тропічне дерево, яке виростає до 75 м висотою, а діаметр його стовбура може сягати 2,4 м. Ця дивовижна рослина трапляється в природних умовах на усіх островах Гавайїв, на Мінданао, Філіппінах і в Новій Гвінеї. У 1929 році насіння цього евкалипта завезли на Гавайські острови, а згодом – у Флориду. З середини ХХ століття райдужний евкалипт вирощують у Північній Америці, Бразилії, Конго, Коста-Ріці, на Кубі, Фіджі, у Гондурасі, Малайзії, Пуерто-Ріко, на Соломонових островах, у Шрі-Ланці, Китаї. В помірних широтах дерево росте повільно, підростаючи на 8–10 футів* за рік.

ЧИ ОХОРОНЯЮТЬ ТАКУ КРАСУ?

Райдужний евкалипт здивує вас удруге. Цього разу не барвами, а корисністю для людини. Ні, люди не охороняють це дерево. Навпаки, активно використовують його для створення... білого паперу. Поверхня дерева різнокольорова, а деревина – звичайна, світла, з часом вона темнішає, набуваючи червонувато-коричневого забарвлення. Більшість плантацій райдужного евкалипта у світі призначені для виробництва целюлози, ДСП, ДВП і деревної вати. З деревини райдужного евкалипта виготовляють меблі, підлогу, човни.

В усьому світі ці дерева переробляють у спеціальний інгредієнт для виготовлення паперу. Райдужний евкалипт – ідеальне дерево для створення якіс-

*Фут – 30,48 см.

ного білого паперу. Хімічним або механічним способом деревину евкаліпта обробляють, перетворюючи на сухий волокнистий матеріал, який розмочують у воді. Обсяг переробки дерева на папір останнім часом зростає. З усіх дерев, які використали для паперового виробництва, лише 16 % висадили спеціально з цією метою, 9 % – це старі ліси, а 75 % – ліси третього покоління і вище. Ці дерева росли не одне десятиріччя, щоб зрештою перетворитися на невелику кількість паперу. Щоправда в останні роки їх активніше культивують, відновлюючи лісові масиви.

ПРИРОДНИЙ КАМУФЛЯЖ

Оновлення верхнього шару кори райдужного евкаліпта відбувається щорічно. Він відпадає від стовбура, оголюючи ніжне і гладке «тіло», яке сором'язливо показує нам вбрання усіх кольорів і відтінків. А тому ділянки з різними кольорами – індикатори віку дерева. Кора молодого дерева – зелена, з часом вона темнішає, змінюючи колір від блакитного до пурпурного, згодом набуває рожево-оранжевого відтінку і, врешті, стає коричнево-малиною. Ось такий природний камуфляж!

Дерево вирощують не лише для виробництва, але й для декоративних цілей – різнобарвний стовбур може стати окрасою будь-якого парку чи рекреаційної зони. В перший рік свого життя рослина, як правило, не цвіте. Цвітіння розпочинається на другому році життя, а вже далі – щорічно.

Жива прилога

ТЕРМІТИ

Єдиним природним недругом райдужного дерева є терміти – найчисельніший і один із найдревніших видів комах на Землі. Як правило, вони живуть у тропіках. Їхній родовід нараховує приблизно 150 мільйонів років. Терміти допікають людям і рослинам неймовірним апетитом. А їдять вони практично все! Підкрадаються до здобичі непомітно, вміють добре маскуватися. Деревину виїдають зсередини, залишаючи неушкодженою лише оболонку. Ззовні – наче усе гаразд, наче їх тут і не було! Однак дерево після нашествия термітів гине.

Деякі рослини знайшли спосіб захисту від термітів. Наприклад, у деревині австралійських евкаліптів є речовини, склад яких подібний до феромонів тривоги термітів. Феромони – це хімічна мова обміну інформацією (запахи, смакові подразники). Окрім них терміти користуються і звуковими сигналами. Цивілізація термітів дуже складна, досить добре організована і цікава для вивчення.

Захист від термітів не означає їхнього знищення. Вони приносять чималу користь. Працюючи без упину щелепами, терміти переробляють величезну кількість залишків деревини і рослин. Прокладаючи підземні ходи, вони перемішують ґрунт, роблять його родючішим. Можливо, з часом люди не боротимуться з термітами, а розводитимуть їх у потрібних місцях? До того ж на захист термітів, безумовно, встануть сумчасті мурахоїди. У цих тварин маленький рот і зовсім не ефективні зуби. Зате язик! Харчуються вони лише термітами, і все, що їм потрібно для полювання – хороший нюх і спритний язик. Дуже-дуже довгий та липкий. Мурахоїд швидко втягує термітів язиком і ковтає, майже не розжовуючи.

Розповідь про життя в евкаліптовому лісі можна продовжувати безконечно. Хто кому – друг, а хто кому – ворог. Можна сперечатися з цього приводу і висловлювати власну думку. А її Величність Природа посміхається різнобарвною палітрою райдужного евкаліпта і вигадує чергову примху, доводячи, що всі ми для неї однаково важливі, корисні та потрібні.

